

ЗДРАВНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ЗДРАВНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО КАТО ЧАСТ ОТ ОБЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ДЕЙСТВАЩО В СТРАНАТА

1. Характеристика на здравното законодателство

Една от най-важните сфери на дейност на демократичната и правова държава в социално отношение е опазване на здравето и живота на гражданите. Опазването на здравето на гражданите, тяхното физическо, психическо и социално благополучие е национален приоритет на Република България. Това се обяснява с факта, че здравеопазването е система, която засяга интересите на цялото общество, на всеки гражданин от момента на раждането му до неговата смърт. В тази връзка са необходими постоянни грижи на държавата за подобряване живота и здравето на своите граждани, за усъвършенстване на здравната система.

Изключително важен фактор за укрепване и усъвършенстване на здравната система и здравеопазването е здравното законодателство. Чрез регулираните от него обществени отношения, възникващи и развиващи се в сферата на здравеопазването, здравното законодателство, способства за усъвършенстване на здравната система. Това води до подобряване живота и здравето на гражданите, което е национален приоритет на Република България.

Здравното законодателство е съставна част от действащото законодателство. Терминът "законодателство" исторически се е появил в правната теория и юриспруденцията след понятието „право“, поради което следва да се разграничават тези две понятия.

Понятието „законодателство“ предполага създаването на законите като основни източници на правото. Това понятие има събирателен характер и се отнася до системата нормативни актове, в които се съдържат правните норми. Под „законодателство“ се разбира системна съвкупност от действащите нормативни актове, които са резултат на нормотворческата дейност на държавни органи, оправомощени от Конституцията на Република България.

Според Конституцията на Република България (чл.62) Народното събрание осъществява законодателната власт и упражнява парламентарен контрол. В правомощията на Народното събрание влизат приемането, допълването и отмяната на

законите. Това е едно изключително правомощие на този висш държавен орган на Република България, каквото не е предоставено на други държавни органи.

В юридическата литература някои автори заменят понятието "здравно законодателство" с понятието "медицинско право". Уеднаквява се значението и използването на двете понятия. Според тези автори понятието "медицинско право" може да се отъждестви с понятието "здравно законодателство". Подобно становище е изразено и от Ст. Раданов в учебника за студенти по медицина "Съдебна медицина и медицинска деонтология". Според него предмет на медицинското право е защитата на човешкото здраве със законови средства, с изискване медицинската дейност да се извършва постоянно на високо ниво. То се стреми да балансира правата на личността с обществените интереси. Авторът дори формулира задачите на медицинското право от гледище на медицинската наука и медицинската деонтология.

Тези и други подобни становища не могат да бъдат споделени поради съществуващото различие между двете понятия "медицинско право" и „здравно законодателство“. Отделните отрасли на правото са част от позитивното право. Като такива те се състоят от позитивноправни норми, които регулират определена категория обществени отношения, които са техен непосредствен предмет. Такива фундаментални отрасли (клонове) на правото са гражданското, наказателното, конституционното и административното право. Като правило те се характеризират с еднакъв предмет, с еднакъв метод на правно регулиране на обществените отношения, които регулират, както и със строго специфични собствени отраслови принципи. В сферата на здравеопазването при регулиране на обществените отношения се прилагат правни норми от различните клонове на правото, различни методи на правно регулиране и правни принципи. По тази причина нормите, действащи в сферата на здравеопазването не могат да бъдат обособени в самостоятелен клон на правото и да бъдат наречени "медицинско право". В този смисъл наименованието на тази съвкупност от правни норми, действащи в областта на здравеопазването, трябва да се нарича "здравно законодателство". Това понятие е най-правилното и научно обосновано, според нас, с оглед характера и принадлежността на отделните правни норми към различните отрасли на действащото право. Поради тази причина тези правни норми не могат да се обединят в една общност, наименована "медицинско право". Това наименование е съобразено с теоретичните постановки, залегнали в общата теория на правото и юриспруденцията. Затова в нашето изследване на правното

регулиране в областта на здравеопазването, ще използваме понятието "здравно законодателство" като единствено правилно и теоретично обосновано.

Предмет на здравното законодателство е правното регулиране на обществените отношения, възникващи и развиващи се в областта на здравеопазването. Тези правоотношения се характеризират със своето многообразие вследствие от многообразието на юридическите факти, които предизвикват тяхното възникване. Те са свързани с управлението на здравеопазването като важна съставна част на държавното управление, с взаимоотношенията между различните по своето положение в йерархията държавни органи, с отношенията между здравните заведения, лекари, стоматолози, пациенти и др. При регулирането на правоотношенията, възникнали в областта на управлението на здравеопазването, се прилагат административните правни норми и се прилага административният метод на правно регулиране, а именно - метод на власт и подчинение. В тези правоотношения органите на държавата са активният правен субект, тъй като са носители на държавната власт и имат управленчески правомощия. Другите правни субекти - физически и юридически лица са пасивните правни субекти, които са длъжни да изпълняват разпореденията на органите на държавно управление. При възникване на граждански договорни отношения между оказващите медицинска помощ лица - лекари, стоматолози и пр. и пациентите като гражданскоправни субекти се прилагат принципите на гражданското право. Това са принципи на свобода и автономия на волята на правните субекти. Изисква се съгласуваност на волята на участниците в правоотношенията. Действа принципът на равнопоставеност на правните субекти. От казаното е видно, че в здравеопазването възникват различни по вид правоотношения, които се регулират от правни норми и принадлежат към различните отрасли на публичното или частното право. Тяхното действие обаче има една обща цел създаването на ред и сигурност в здравеопазването, което да доведе до реализиране на неговите цели, а именно - опазване здравето на всички граждани и повишаване на ефективността на здравната помощ в Република България.

Предмет на здравното законодателство е правното регулиране на обществените отношения, които възникват и се развиват в областта на здравеопазването. Към този предмет принадлежи регулирането на обществените отношения при държавното управление в сферата на здравеопазването.

Това са отношенията, създадени в процеса на вътрешното управление и контрол на здравните и лечебните заведения, както и при осъществяване на тяхната лечебна